

→ Tepelná čerpadla

číslo listu 8/10

CHYTRÁ ŘEŠENÍ V OTEVŘENÉ ZAHRADĚ

Víte, že tepelná čerpadla se řadí mezi ekologické zdroje energie, která dokážou ušetřit až 80 % nákladů na vytápění a chlazení?

Tepelná čerpadla umožňují odebírat teplo z okolního prostředí (vody, vzduchu nebo země), převádět ho na vyšší teplotní hladinu a následně využít pro vytápění nebo přípravu teplé vody. Tepelné čerpadlo dokáže vyrobit až 5x víc energie na topení, než kolik samo spotřebuje.

→ Jak fungují?

Tepelné čerpadlo obsahuje čtyři základní části chladicího okruhu: kompresor, tepelný výměník (kondenzátor), expanzní ventil a výparník.

Energie odebraná z venkovního prostředí (primární okruh s nemrznoucí směsí) je odvedena do výparníku tepelného čerpadla, kde předá svou energii (teplo) chladivu, které koluje uvnitř zařízení. Zahřátím chladiva dojde k jeho odpaření. Páry jsou následně stlačeny kompresorem na vysoký tlak. Prudkým stlačením plynného chladiva dojde k jeho ohřátí (fyzikální princip komprese) až na 80 °C. Plynné chladivo o vysoké teplotě a tlaku putuje do tepelného výměníku (kondenzátoru), kde dojde k jeho zkapalnění a předání tepla do topného systému (sekundárního okruhu). Z tepelného výměníku putuje kapalné chladivo přes expanzní ventil (ve kterém dojde ke snížení tlaku chladiva a k ochlazení) zpět do výparníku, kde se znovu ohřeje energií odebranou z venkovního prostředí. Tím je cyklus uzavřen.

Na stejném principu pracují všechna tepelná čerpadla odebírající teplo ze vzduchu. Jak je ale možné ohřívát chladivo vzduchem, která má například -20 °C? Jednoduše, chladivo musí mít teplotu třeba -25 °C a teplejším vzduchem s -20 °C, ho dokážeme ohřát o několik stupňů výše. Samozřejmě že při takto nízkých teplotách již není tepelné čerpadlo tak účinné, ale princip tepelného čerpadla stále funguje a tepelné čerpadlo stále topí.

Princip tepelného čerpadla (Zdroj: www.cne.cz)

→ Typy tepelných čerpadel

Tepelná čerpadla se rozdělují podle prostředí (primární okruh), ze kterého odebírají energii – ze země, vody nebo vzduchu a podle toho čím čerpají energii.

Vzduch/voda

Zdrojem energie je okolní prostředí.

Výhody: Nejlevnější ze všech typů a lehce realizovatelné i v obtížných podmínkách (např. při nedostatečném prostoru na plošný kolektor).

Nevýhody: S klesající venkovní teplotou se zhoršuje účinnost. Nutnost venkovní jednotky s ventilátorem, která je konstrukčně složitější.

Země/voda s plošným kolektorem

Zdrojem energie je plošný kolektor umístěný ve výkopu v hloubce 1,2-1,5 m.

Výhody: Stablnější teplotní podmínky (stabilní topný faktor v průběhu celého roku) v porovnání se vzduchovým tepelným čerpadlem a zároveň levnější provedení plošného kolektoru než vrtu.

Nevýhody: Potřeba dostatečné plochy pro instalaci plošného kolektoru. V případě nedostatečně nadi-
menzovaného kolektoru může dojít v průběhu let k únavě podloží tzn. zamrznutí kolektoru.

Země/voda se svislým zemním vrtem

Zdrojem energie je zemní vrt nebo soustava zemních vrtů, která obvykle dosahuje hloubky až 200 m a průměr 165 mm.

Výhody: Zemní vrty nabízí stabilnější teplotní podmínky. V letním období umožňují pasivní chlazení.

Nevýhody: Větší investiční náklady na tepelné čerpadlo a zemní vrty.

Voda/voda

Zdrojem energie může být voda z povrchové nebo podzemní vody.

Výhody: Podzemní voda má stabilní teplotu 8-10 °C. V případě geotermální vody může teplota dosahovat i nad 30 °C.

Nevýhody: Malý výskyt vhodných vodních zdrojů. Nutnost ověření vydatnosti.

→ **Topný faktor**

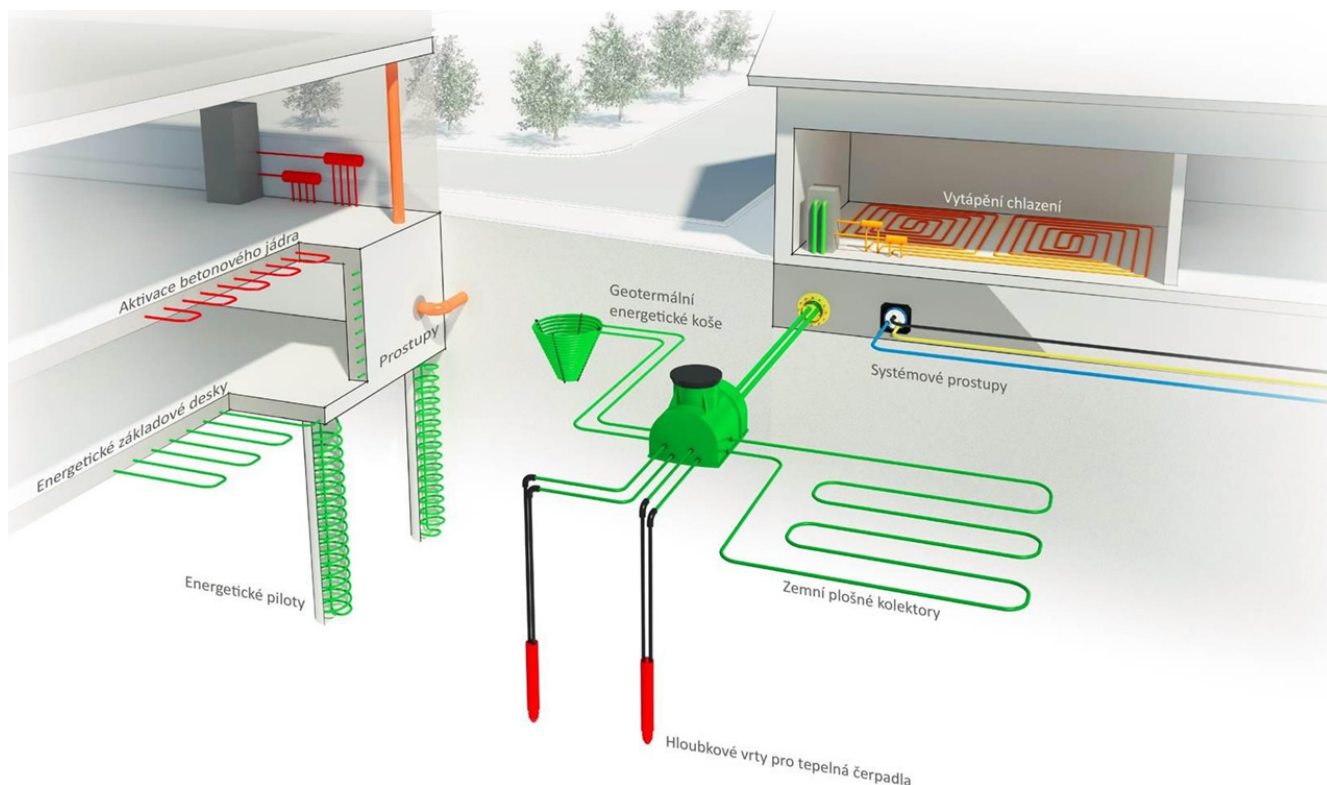
Topný faktor je základním parametrem účinnosti samotného tepelného čerpadla. Je to poměr mezi vyrobeným teplem a spotřebovanou elektrickou energií. Čím vyšší je topný faktor, tím je provoz zařízení levnější. Čím je nižší potřeba teploty topné vody, tím je topný faktor vyšší – proto je výhodnější podlahové topení, kterému stačí nižší teplota vody než radiátorům.

V praxi se setkáte se dvěma druhy topných faktorů:

COP (Coefficient Of Performance) udává hodnoty konkrétních aktuálních laboratorních podmínek.

SCOP (Seasonal Coefficient Of Performance) vyjadřuje průměrnou hodnotu za celou topnou sezónu.

SEER (Seasonal Energy Efficiency Ratio) udává průměrný sezónní topný faktor za rok.

(Zdroj: www.cne.cz)

→ **Ekonomika pro rodinný dům**

Tepelná čerpadla se hojně instalují v rodinných domech především jako náhrada vytápění elektrinou nebo za zdroje na tuhá a kapalná paliva (uhlí, topný olej, atd.) Výhodou oproti vytápění elektrinou je 2,5 až 4 násobně nižší spotřeba elektrické energie, výhodou proti tuhým palivům je komfort provozu. Velikost úspory závisí na sezónním topném faktoru SPF, který se liší podle typu primárního zdroje (země, vzduch a voda) a také na otopné soustavě (radiátory, konvektory, podlahové a stěnové vytápění). Nejlepšího sezónního topného faktor lze dosáhnout u tepelného čerpadla voda/voda s podlahovým vytápěním bez přípravy teplé vody. Vhodných

zdrojů pro tento typ není v České republice mnoho. Daleko častěji se tedy instalují tepelná čerpadla země/voda nebo vzduch/voda. Z ekonomického a technického hlediska je třeba vždy posoudit, jaká instalace je pro daný dům nejvhodnější. Další výhodou pro domácnosti je tarif (pro tepelné čerpadlo) D55d nebo D56d platný pro celou domácnost, tedy i pračku, televizi, ledničku, atd. Toto přináší do rodinného rozpočtu další nemalou úsporu za ostatní elektrickou energii.

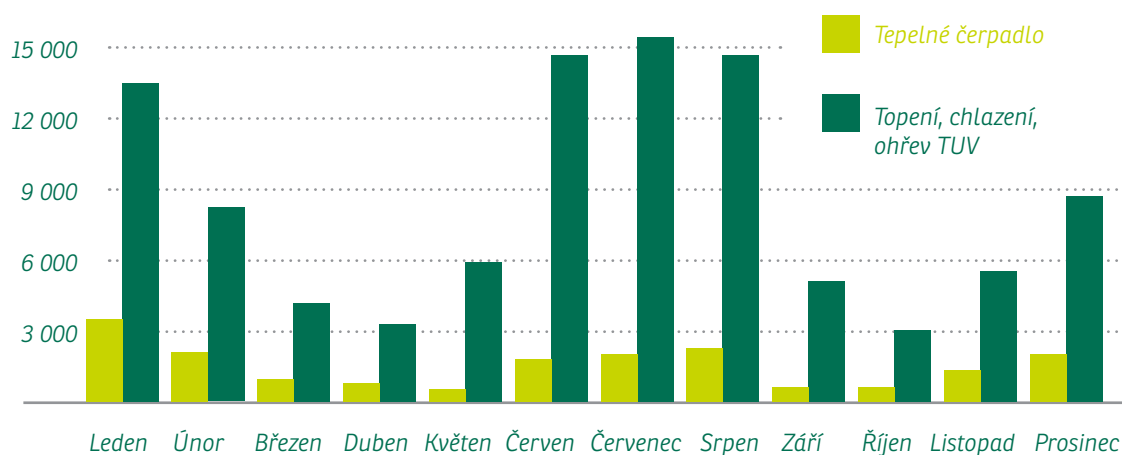

Tepelná čerpadla v technické místnosti Nadace Partnerství (Zdroj: Aliance pro energetickou soběstačnost)

→ Naše zkušenosti

Soustava 4 tepelných čerpadel IVT Premiumline EQ E17 o celkovém výkonu 68 kW, je napojena na soustavu osmi hlubinných vrtů o celkové délce 905 m, spotřebuje ročně cca 20 MWh elektrické energie a vyprodukuje 5-6x více energie na topení a chlazení. Roční náklady na provoz včetně údržby jsou cca 60 000 Kč. Investice do systému hlubinných vrtů a technologie byly 3,1 milionu Kč.

Investiční vícenásobky oproti klasickému způsobu topení/chlazení (plynové topení a chladicí zařízení) byl 1 milion Kč a provozní náklady by se zvýšily ze 60 000 Kč na 200 000 Kč. Návratnost investice je tedy kolem sedmi let při životnosti technologie tepelných čerpadel 20–25 let.

Graf spotřeby elektrické energie tepelného čerpadla v porovnání s výrobou energie na topení, chlazení a ohřev teplé užitkové vody. (Zdroj: Archiv Nadace Partnerství)

Uvažujete o tepelném čerpadle? Pro případnou konzultaci se na nás můžete obrátit, s touto problematikou máme více než pětiletou zkušenost.

Inspirujte se v Otevřené zahradě

Ing. Vlastimil Rieger, poradce pro zelené stavění
Otevřená zahrada Nadace Partnerství
e-mail: vlastimil.rieger@nap.cz
telefon: +420 775 424 701

Kontaktujte nás na

e-mail: otevrenazahrada@nap.cz
telefon: +420 515 903 111